

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти

ПРОГРАМА
ФАХОВИХ ВИПРОБУВАНЬ
Освітнього рівня **магістр**
Галузь знань 01 Освіта
Спеціальність 013 Початкова освіта

Львів, 2016 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма фахових вступних випробувань об'єднує основні положення з нормативних дисциплін, визначених стандартом підготовки студентів за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавр напряму підготовки 6.010102 – початкова освіта. Базові дисципліни, що складають основу тестувань – педагогіка, методика навчання математики, методика навчання української мови, методика навчання природознавства.

Вступне фахове випробування з педагогіки і методик початкової освіти передбачає визначення рівня знань та умінь абітурієнтів, що здобули освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр» та бажають здобути освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр». Відповідно до правил прийому до Львівського національного університету імені Івана Франка у 2016 році абітурієнти проходять фахове випробування на знання наступних навчальних дисциплін: «загальні основи педагогіки», «дидактика», «теорія виховання», «історія педагогіки», «методика навчання української мови», «методика навчання математики», «методика навчання природознавства».

Мета фахового випробування – визначити глибину знань з педагогічних і методичних дисциплін, професійні вміння та навички в обсязі освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр».

Метою іспиту є виявлення знань з основ методології *педагогіки*, а саме: основні положення закону України «Про освіту», Національної доктрини розвитку освіти в Україні, Державного стандарту початкової загальної освіти; оволодіння основними педагогічними категоріями, закономірностями та принципами, методами і прийомами навчання та виховання молодших школярів, основними формами організації навчально-виховного процесу в сучасній початковій школі; знання критеріїв оцінювання навчальних досягнень та ін.

Зміст програми з *методики навчання української мови* передбачає володіння абітурієнтами важливими питаннями курсу методики викладання

рідної мови у початкових класах і як вони вміють застосовувати набуті знання у практичній роботі.

Зміст програми з *методики навчання природознавству* базується на основних поняттях дисциплін природничого циклу і передбачає виявлення у студентів уміння свідомо і творчо підходити до формування навчально-виховних та розвивальних цілей, відбору змісту, форм, методів та засобів вивчення довкілля з дітьми молодшого шкільного віку.

Зміст програми з *методики навчання математики* передбачає володіння абітурієнтами системою знань у галузі математики, розуміння математичних основ початкового курсу математики, знати зміст початкової математичної освіти, вимоги до рівня математичної підготовки молодших школярів відповідно до освітнього стандарту, програм і підручників із математики для молодших школярів, володіти основними методами і прийомами навчання молодших школярів математичному змісту.

Вступне фахове випробування проводиться у вигляді письмових тестових завдань закритого та відкритого типу.

Програма складається з 4 розділів, у кожному з яких по 7 тем (підрозділів), Відповідно з кожного розділу 500 тестових завдань. Всього 2000 тестових завдань: Розділ 1 – педагогіка; розділ 2 – методика навчання української мови; розділ 3 – методика навчання природознавству; розділ 4 – методика навчання математики.

ЗМІСТ ТЕОРЕТИЧНОГО КУРСУ ПРОГРАМИ

Розділ 1. Педагогіка. Теорія навчання та учіння

Загальні основи педагогіки. Педагог – професія та особистість. Педагогіка як наука. Становлення і розвиток педагогіки. Я.А.Коменський – засновник педагогічної науки. Система освіти і виховання в Україні. Методи науково-педагогічного дослідження. Мета і завдання виховання в педагогіці.

Розвиток і формування особистості. Загальні закономірності розвитку. Вікові та індивідуальні особливості розвитку особистості. Педагогічний процес: структура, головні компоненти, закономірності та принципи.

Дидактика. Дидактика як галузь педагогіки. Навчання як складова педагогічного процесу. Етапи та рівні процесу засвоєння знань. Стили навчання. Види (типи) навчання: історія і сучасність. Зміст освіти в його науково-педагогічній основі. Аналіз навчальних програм, планів, підручників та посібників для початкової школи. Закономірності навчання. Принципи та правила навчання. Шляхи реалізації принципів навчання.

Методи навчання. Основні класифікації, сутність та зміст. Інтерактивні методи навчання. Засоби навчання. Форми організації навчальної діяльності учнів. Тенденції розвитку форм навчання. Класно-урочна система навчання, її розвиток і шляхи удосконалення. Урок як основна форма організації навчання. Типи і структура уроків. Нетрадиційні форми організації навчання. Підготовка вчителя до уроку. Самоаналіз уроку. Структура аналізу уроку. Допоміжні форми організації навчального процесу. Контроль – складова навчально-виховного процесу в школі. Види контролю. Критерії та норми оцінювання навчальних досягнень учнів. Основи діагностики та корекційно-розвивальна робота в педагогічній діяльності.

Теорія виховання. Процес виховання. Зміст процесу виховання. Основні напрямки змісту виховання. Закономірності виховання. Принципи виховання у концепціях національного та громадянського виховання.

Методи і прийоми виховання. Методи організації виховного впливу на розвиток особистості. Методи організації виховної діяльності школярів. Методи стимулювання та регулювання діяльності поведінки учнів. Самовиховання та перевиховання. Організаційні форми виховної роботи. Виховна функція колективу. Види колективів. Педагогічна теорія А.С.Макаренка про колектив, закони розвитку колективу. Виховна робота класного керівника. Робота класовода в організації та проведенні позакласної виховної роботи. Форми і методи роботи вчителя з батьками учнів. Чинники ефективності взаємодії вчителя з батьками учнів. Позашкільні заклади та громадські дитячі організації в системі освіти і виховання. Сімейне виховання в народній педагогіці та етнопедагогіці. Взаємодія школи та сім'ї у вихованні дітей та молоді.

Основи школознавства. Наукові основи управління загальноосвітнім навчальним закладом. Структура органів управління освітою. Внутрішкільне керівництво. Методична робота в школі. Внутрішкільний контроль. Передовий педагогічний досвід. Педагоги-новатори в історії вітчизняної та зарубіжної педагогіки. Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності. Наукова організація праці в школі.

Розділ 2. Методика навчання української мови

Методика викладання української мови. Предмет, мета і завдання курсу «Методика викладання української мови в початкових класах». Наукові основи методики початкового навчання української мови як педагогічної науки та актуальні проблеми удосконалення змісту і методики викладання української мови в початкових класах; зв'язок її з іншими науками, педагогічною практикою, раціональне поєднання методів та прийомів у методиці викладання української мови. Методи дослідження у методиці рідної мови. Особливості змісту та структури шкільного предмета «Рідна мова» у початковій школі. Нормативно-правове забезпечення навчання рідної мови в початковій школі. Комунікативно-діяльнісний підхід до навчання мови в початкових класах.

Методика навчання грамоти. Психолого-педагогічні і лінгвістичні засади методики навчання грамоти. Психолого-педагогічні особливості аудіювання, говоріння. Психофізіологічна характеристика процесів читання і письма. Прийоми звукового аналізу і синтезу, розвитку фонетичного слуху, різних способів читання й письма, звукового та звукобуквеного аналізу. Основні періоди та етапи навчання грамоти. Реалізація навчально-виховних завдань з рідної мови у період навчання грамоти. Типи та структура уроків навчання грамоти, вимоги до техніки та засобів письма. Види роботи з розвитку зв'язного мовлення і мислення в період навчання грамоти; навчально-методичний комплект з навчання грамоти.

Формування читацької компетентності у курсі «Літературне читання» в початкових класах. Теоретико-методичні основи читання, формування і розвиток навички читання. Літературознавча пропедевтика, етапи аналізу

художнього твору на уроках читання. Методика роботи над художнім твором у початкових класах. Типи уроків класного читання. Позакласне читання, етапи формування читацької самостійності.

Методика навчання елементів лексики і фразеології. Методика роботи над синонімами, антонімами, омонімами та багатозначними словами. Пряме і переносне значення слова. Види роботи над усвідомленням етимології слова. Робота над фразеологізмами у початкових класах.

Методика вивчення морфемної будови слова. Типи та види словотворчих вправ. Морфемний розбір слів, зв'язок його зі звукобуквеним, орфографічним та словотворчим аналізом. Методика формування в учнів орфоепічних навичок на основі знань з фонетики і графіки. Повторення, узагальнення й систематизація фонетичних знань. Аналіз лінгвістичної природи орфограм. Опора методики навчання орфографії на принципи українського правопису. Дидактичні умови успішного засвоєння орфографії. Види орфографічних вправ, їхнє значення у формуванні правописних навичок школярів. Орфографічний розбір і його види. Вимоги до уроків навчання орфографії.

Система роботи над самостійними частинами мови у початкових класах їх лексико-граматичними ознаками. Морфологічний розбір слів. Особливості роботи над допоміжними частинами мови: займенником, прислівником, числівником, сполучником.

Методика розкриття синтаксичних понять. Словосполучення, речення. Види вправ на розвиток уміння виділяти словосполучення з речень. Однорідні члени речення, складносурядне та складнопідрядне речення, синтаксичний зв'язок між членами речення. Елементарні пунктуаційні навички. Синтаксичний та пунктуаційний розбір у початкових класах. Методика розвитку мовлення учнів; наукові основи методики розвитку мовлення, основні напрямки з розвитку мовлення. Загальні вимоги до усного і писемного мовлення згідно з вимогами Державного стандарту початкової загальної освіти. Методика роботи над словосполученням та реченням. Сутність процесу творення тексту, типи текстів та його структура; засоби зв'язності тексту. Перекази, твори, методика їх проведення; критерії і норми оцінювання творчих робіт молодших школярів.

Розділ 3. Методика навчання природознавства

Методика викладання природознавства. Методика викладання природознавства – педагогічна наука; її предмет, завдання, методи дослідження, зв'язок з іншими науками. Зародження методики викладання природознавства. Перший підручник з природознавства В.Ф.Зуєва; О.Я.Герд – основоположник методики викладання природознавства. Внесок В.П.Вахтерова, Д.Д.Семенова. К.Д.Ушинського у розвиток методики викладання природознавства як педагогічної науки. Погляди С.Ф. Русової, В.О.Сухомлинського на викладання природознавства. Навчально-виховні завдання курсу природознавства в початкових класах. Розвиток пізнавальних здібностей учнів, їх логічного мислення, довільної уваги, спостережливості, творчих задатків у процесі навчання природознавству.

Загальні специфічні принципи підбору навчального матеріалу з природознавства. Міжпредметні зв'язки в курсі природознавства: вікова і педагогічна психологія (психологічні особливості молодшого школяра, формування наукових понять, розвиток теоретичного мислення), педагогіка (зміст освіти).

Процес засвоєння природничих знань: сприймання, формування уявлень, понять. Система природничих понять та уявлень в початкових класах, умови формування і розвитку. Три сторони методу: джерело знань, діяльність учителя (викладання), пізнавальна діяльність школярів (учіння).

Класифікація методів навчання. Характеристика словесних методів (розповідь, бесіда, пояснення та ін.). Недоліки словесного викладання. Характеристика наочних методів: демонстрація натуральних посібників, дослідів, кіно- та діафільмів, схем та ілюстрацій. Вимоги до застосування у викладанні природознавства.

Практичні методи навчання природознавству. Види практичних методів, їх характеристика: спостереження, лабораторно-практичні роботи, опис чи визначення природних об'єктів. Система самостійних робіт з приладами: компасом, термометром. Практичні роботи в класі і на навчально-дослідній

ділянці. Специфіка організації роботи дітей з підручником, науково-популярною літературою, щоденниками спостережень, календарями природи і праці.

Класифікація форм навчання природознавству. Урок – провідна форма навчально-виховної роботи з природознавства. Функції уроку і основні вимоги до нього. Характеристика типів уроків з природознавства: предметні, комбіновані, узагальнюючі. Взаємозв'язок типу і структури уроку. Поняття про макро- і мікроструктуру уроку. Екскурсії по вивченню природи, її місце і значення в процесі навчання молодших школярів. Позаурочна робота з природознавства. Домашня робота з природознавства. Принципи перспективного і тематичного планування.

Організаційні форми і методи навчання природознавству в малокомплектній школі. Однопредметні і однотемні уроки. Контроль та оцінювання знань з природознавства. Значення матеріальної бази навчання природознавству. Відділ природознавства в кабінеті початкових класів, дидактичні вимоги до відбору і розміщення в ньому обладнання і наочних посібників. Куточок живої природи. Географічний майданчик. Навчально-дослідна ділянка.

Розділ 4. Методика навчання математики

Методика викладання математики. Математичні знання в сучасному світі. Мета математичної підготовки дитини. Методика початкового навчання математики як педагогічна наука. Початковий курс математики як навчальний предмет. Державний стандарт початкової загальної освіти. Освітня галузь «Математика». Позакласна робота з математики.

Засоби навчання математики у початкових класах. Урок математики в початковій школі. Вимоги до нього. Методи і методичні прийоми навчання математики у початковій школі.

Нумерація чисел 11 – 20. Табличне додавання та віднімання одноцифрових чисел з переходом через десяток. Методика вивчення табличного множення і ділення. Методика вивчення нумерації чисел 21 – 100. Арифметичні дії в

межах 100. Методика вивчення нумерації чисел 101 – 1000. Арифметичні дії в межах 1000. Методика вивчення багатоцифрових чисел.

Загальні питання методики навчання учнів розв'язувати задачі. Методика навчання розв'язувати задачі. Методика навчання учнів розв'язувати складні задачі.

Величини та одиниці вимірювання величин (час, маса, грошові розрахунки, об'єм, залежність між величинами).

Пропедевтика алгебри в початкових класах. Формування початкових уявлень про дробі.

Пропедевтика геометрії в початкових класах (геометричні фігури та їх властивості. Геометричні тіла). Методика вивчення рівнянь і нерівностей з однією змінною.

Література:

1. Байбара Т.Н. Методика навчання природознавства в початкових класах: навчальний посібник. – К.: веселка, 1998. – 338с.
2. Байбара Т.Н. Природознавство в 4 класі: Посібник для вчителя. – К.: Освіта, 2001. – 224с.
3. Богданович М.В. Методика викладання математики в початкових класах. – Тернопіль: Богдан, 2001. – 368с.
4. Богданович М.В., Козак М.В., Король Я.А. Методика викладання математики в початкових класах: Навч. посіб. – 3-є вид., перероб. і доп. – Тернопіль: Навчальна книга.–Богдан, 2006.–336с.
5. Волкова Н.П. Педагогіка: Навч. посібник. – Вид. 2-ге, перероб., доп. – К.: Академвидав, 2007. – 616 с.
6. Коваль Г.П., Іванова Л.І., Суржук Т.Б. Методика читання: Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. – 208 с.
7. Кузьмінський А., Омеляненко В. Педагогіка: Підручник. – К.: Знання, 2007. – 418 с.
8. Методика навчання української мови в початковій школі: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За наук. ред. М.С.Вашуленка. – К.: Літера ЛТД, 2011.–364с.
9. Мойсеюк Н. Педагогіка: Навч. посібник. – К., 2007. – 656 с.
10. Практикум з методики навчання української мови / Колектив авторів за редакцією М.Пентилюк: С.Караман, О.Караман, О.Горошкіна, А.Нікітіна, І.Гайдаєнко та інші. – К.: Ленвіт, 2003. – 302с.
11. Русова С. Нова школа. Вибр. пед. твори – К. – 1996;
12. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи. – К. – 1998;
13. Савченко О.Я. Методика читання у початкових класах: Посіб для вчителя. – К.: Освіта, 2007.– 334с.
14. Стельмахович М.Г. Українська родинна педагогіка: Навч. посібник. – К.: ІСДО, 1996. – 288с.
15. Сухомлинський В.О. Сто порад учителю. К. – 1984;
16. Фіцула М.М. Педагогіка: Навч. посібник. – Вид. 2-ге, перероб., доп. – К.: Академвидав, 2007. – 560 с.